

Mustafa Said ARSLAN*Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu, Türkiye.**(E-mail: msarслан@kastamonu.edu.tr)***Abay Kunanbayev'in Şiirlerinde Gençlik ve Yaşlılık Algısı: Bireysel ve Toplumsal Bir Eleştiri**

Özet. Bu çalışma, modern Kazak edebiyatının kurucu şahsiyetlerinden biri olan Abay Kunanbayev'in şiirleri ve düzyazı metinlerinde yer alan gençlik ve yaşlılık temalarını, bireysel ve toplumsal düzlemde eleştirel bir bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Gençlik, Abay'ın düşünce dünyasında bilgiyle, iradeyle ve ahlakla donanması gereken potansiyel bir evre olarak resmedilirken; yaşlılık ise geçmişin muhasebesiyle iç içe geçmiş bir hikmet dönemi olarak yorumlanmaktadır. Oğlu Abdirahman'a hitaben yazdığı şiirler, Abay'ın ideal gençlik tasavvurunu ortaya koyarken, Kara Sözler'deki yaşlılık tasvirleri, bireysel içe dönüş ve pişmanlık kavramlarıyla şekillenir. Çalışmada, Abay'ın şiir ve sözlerinden hareketle gençlik ve yaşlılık evreleri arasındaki düşünsel bütünlük, ahlaki sorumluluklar ve bireyin kendini inşa süreci çerçevesinde analiz edilmiştir. Bu tematik çözümlemeler, hem bireysel gelişim hem de toplumsal yeniden yapılanma bağlamında Abay'ın insan anlayışını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, Abay'ın gençlik ve yaşlılığa dair fikirleri, döneminin ötesine geçen evrensel bir insanlık felsefesi sunmakta; eğitilmiş bir gençlik ile hikmet sahibi bir yaşlılık arasında kurulması gereken dengeye işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Abay Kunanbayev, gençlik, yaşlılık, Kara Sözler, Kazak edebiyatı, ahlaki bütünlük

DOI: <https://doi.org/10.71078/n1xy1a84>

Alındı: 30.07.2025; Kabul edildi: 29.09.2025; Çevrim içi erişim: 3.10.2025.

Giriş

Modern Kazak edebiyatının kurucusu olarak kabul edilen Abay Kunanbayev (1845–1904), yalnızca bir şair değil, aynı zamanda düşünür, mütefekkir ve halkının aydınlanması yolunda mücadele vermiş bir kanaat önderidir. Şiirlerinde bireyin ruhsal gelişimine, eğitime, ahlaka ve toplumun sosyal yapısına sıkça yer veren Abay, özellikle gençlik ve yaşlılık kavramları üzerinde dikkat çekici söylemler üretmiştir. Bu temalar, bireyin yaşam evrelerini, sorumluluklarını ve içsel muhasebesini anlamada önemli birer anahtar işlevi görür.

Abay'ın kişisel yaşamı da bu temaların şekillenmesinde belirleyici olmuştur. Gençliğinde Ahmet Rıza Medresesi'nde başlayan eğitimi, sonrasında Rus okulunda devam etmiş ve Batı düşüncesiyle tanışmasına vesile olmuştur. Özellikle Puşkin, Lermontov, Goethe ve Spencer gibi isimlerin eserlerinden etkilenmiş; bu entelektüel birikimini, halkını cehaletten kurtarma yolunda kullanmayı amaçlamıştır (Beylur, 2023: 1-2).

Babasının aksine gelenekçi bir yaklaşımı benimsemeyen Abay, toplumun geleceğini gençlerde görmüştür. Oğlu Abdirahman (Abiş) üzerinden şekillendirdiği ideal gençlik tasavvuru, Abay'ın sadece bir baba olarak değil, aynı zamanda geleceğe yön vermek isteyen bir münevver olarak da halkına seslendiğini gösterir (Kınacı Baran, 2022: 687-688).

Öte yandan yaşlılık, Abay'ın eserlerinde sadece bir biyolojik süreç olarak değil, aynı zamanda bilgelik, muhasebe ve pişmanlık kavramlarıyla iç içe geçmiştir. Özellikle Kara Sözler'inde yaşlılık dönemine ilişkin ahlaki öğütler ve toplumsal gözlemler yer almaktadır

(Ayan, 2017: 47-48).

Bu tebliğde, Abay Kunanbayev'in şiirlerinde ve Kara Sözler'inde gençlik ve yaşlılık temalarının nasıl işlendiği ele alınacak; bu iki dönemin bireysel ve toplumsal yansımaları Kazak düşün dünyası bağlamında değerlendirilecektir. Aynı zamanda Abay'ın oğlu Abdirahman'a ithaf ettiği şiirler özelinde gençlik ideali; yaşlılık döneminde dile getirdiği içsel çözümlemeler üzerinden ise hayat tecrübesi ve pişmanlık duygusu analiz edilecektir.

1. Gençlik Teması: Abay'ın Şiirlerinde Gençliğe Bakış ve İdeal Gençlik İnşası

Abay Kunanbayev'in şiirlerinde gençlik, yalnızca bireysel bir yaşam evresi değil; toplumun geleceğini şekillendirecek bir potansiyelin taşıyıcısı olarak görülür. Abay, gençlik çağını öğrenme, gelişme, irade kazanımı ve karakter inşası bakımından kritik bir dönem olarak değerlendirir. Ancak bu potansiyelin gereği gibi değerlendirilememesi durumunda, gençlik dönemi bireyin ileriki yaşamında büyük bir boşluk ve pişmanlık kaynağına dönüşmektedir. Bu yönüyle gençlik, Abay'ın şiirlerinde hem umut hem de endişe ile resmedilir.

Abay'ın oğlu Abdirahman (Abiş) için yazdığı şiirlerde bu ikili yaklaşım açıkça gözlemlenir. Özellikle onun ölümünden sonra yazdığı şiirlerde derin bir acının yanı sıra, gençliğe dair duyulan yüksek beklenti ve bu beklentinin boşa çıkmasının yarattığı trajedi ön plandadır. Cemile Kınacı Baran'a göre Abay, oğlu Abiş şahsında yalnızca bireysel bir baba olarak değil, geleceği şekillendirecek "ideal gençliğin" mimarı olarak halkına seslenmiştir. O, kendi kuşağının gelişme yolunda geç kaldığını düşünmekte ve bütün ümidini yeni yetişen nesillere bağlamaktadır (Kınacı Baran, 2022: 687-688)

Abay'ın şiirlerinde gençliğe dair yapılan en belirgin vurgulardan biri, bilgi ve bilimle donanmanın gerekliliğidir. Genç yaşlarda ilim ve hikmetten uzak kalmanın, ileriki yaşlarda telafisi olmayan bir pişmanlık doğuracağına dair uyarılar özellikle dikkat çekicidir. Bu doğrultuda, *"Жасымда ғылым бар деп ескермедім..."* ("*Gençliğimde ilmin kıymetini bilmedim...*") mısraıyla başlayan şiirinde Abay şöyle der:

*"Жасымда ғылым бар деп ескермедім,
Пайдасын көре тұра тексермедім.
Ер жетіп ғылым іздеп, еңбек етпей,
Қалған соң өмір босқа өкінбедім."*

*(Gençliğimde ilmin kıymetini bilmedim,
Faydası ortadayken araştırmadım.
Büyüyünce ilim aramayıp, çalışmayarak
Hayatımın boş geçtiğine pişman olmadım mı?)* (Kunanbayev, 1995)

Bu dizelerde gençliğin kıymetinin anlaşılmaması, ömrün boşa geçmesiyle doğrudan ilişkilendirilmiştir. Abay, kendi hayat tecrübesinden yola çıkarak, gençleri zamanın kıymetini bilmeleri, bilimle tanışmaları ve çalışkan olmaları yönünde uyarır. Burada sadece bireysel bir telafi değil, toplumsal kalkınmanın da yolu olarak eğitim gösterilir.

Öte yandan, gençliğin irade ve karakter inşasına dair eksikliği, Abay tarafından daha eleştirel bir dille dile getirilir. Genç bireylerin tembelliğe, kolaycılığa ve taklitçiliğe yönelmesi, onun nazarında ciddi bir yozlaşma sebebidir. Abay, Kara Sözler'de bu durumu şöyle ifade eder:

*"Жас бала анадан туғанда екі түрлі мінезбен туады:
Біреуі – ішсем, жесем, ұйықтасам деп тұрады.
Екіншісі – білсем екен демеклік."
(Yeni doğan çocuk iki tabiatla doğar:
Biri yemek, içmek, uyumak ister.
Diğeri bilmek, öğrenmek ister.)* (Kunanbayev, 1995, s. 133)

Abay'a göre eğitimle yönlendirilmeyen gençlik, yalnızca bedensel hazlarla hareket eden bir varlığa dönüşür. Ona düşen görev ise bu doğal eğilimleri dengelemek ve bireyi akıl, bilgi ve sorumlulukla yoğurmaktır.

Suat Beylur da Abay'ın gençlik düşüncesini, Kazak modernleşmesinin temel taşı olarak yorumlar. Ona göre Abay, gençleri yalnızca ahlaki olarak değil; bilim, din ve aile değerleri çerçevesinde de çok yönlü bir gelişim sürecine çağırmıştır (Beylur, 2023: 4-5)

Sonuç olarak, Abay'ın gençliğe bakışı didaktik ve uyarıcı bir perspektife sahiptir. O, gençliği geleceğin anahtarı olarak görür; ancak bu anahtarın işlevselliği, onu kullanacak bireyin çaba ve bilinç düzeyiyle doğrudan ilişkilidir.

2. Yaşlılık Teması: Kara Sözler ve Şiirlerde Muhasebe ve Hikmet

Abay Kunanbayev'in şiirlerinde ve özellikle Kara Sözlerinde yaşlılık, yalnızca bir biyolojik evre değil; hayatın anlamına dair sorgulamalarla, geçmişin muhasebesiyle ve zamanın geçiciliği karşısında gelişen hikmetle bütünleşmiş bir düşünce alanı olarak ele alınır. Abay, gençliğe umut ve ideal yüklerken, yaşlılığı hayatın sonunda gelen pişmanlıklarla, yalnızlıkla ve içe dönük hesaplaşmalarla birlikte işler. Onun yaşlılık anlayışı bireysel bir çöküş değil; değerli fakat geç kalınmış farkındalıkların tezahürüdür.

Yaşlılık dönemine dair en çarpıcı söylemler, Kara Sözler'in özellikle 36. ve 45. sözlerinde yer alır. 36. Söz'de Abay, insanın yaşlandıkça düşüncelerinin derinleştiğini, ancak bu derinliğin çoğu zaman içsel huzurdan çok, geçmişe dair pişmanlık ve yalnızlık duygularını beraberinde getirdiğini belirtir:

*"Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек,
Ашуың – ашыған у, ойың – кермек.
Мұңдасарға кісі жоқ, сөзді ұғарлық,
Кім көңілді көтерін, болады ермек?"*

*(Yaşlandık, düşünceler kaygıya dönüştü, uykular hafifleşti.
Öfken ekşimiş zehir gibi, düşüncen acı.
Derdini anlayacak kimse yok, sözü anlayacak da yok.
Kim gönlünü kaldırıp eğlence olur?) (Kunanbayev, 1995)*

Bu dizelerde yaşlılık; uyuyamayan, içi rahat etmeyen, anlaşılmayan bir insanın yalnızlığı ile özdeşleştirilmiştir. Yaşlılık, neşe değil, derin bir tefekkür ve çoğu zaman içsel bir sızının eşlik ettiği bir dönemdir. Abay bu ifadeleriyle, yaşlılık çağında anlam arayışının ve vicdan muhasebesinin insanı nasıl sarsabileceğini anlatır.

Abay'ın yaşlılık kavramına yaklaşımı, eğitilmemiş gençliğin sonuçlarına dair uyarılarla da bağlantılıdır. Gençliğini boş geçirmiş bireylerin yaşlılıkta hissedecekleri eksiklik, sadece maddi değil, manevi bir yoksunluktur. Kara Sözler'in 17. Söz'ünde bu düşünce açıkça görülür:

*"Көп жасқа келгенше ғылымсыз, өнерсіз өскен,
Қайратсыз, амалсыз, бала сияқты болған адамнан
не пайда? Жас күніңде бейнет қылмасаң,
қартайғанда рақатты қайдан табасың?"*

*(İlimsiz, sanatsız, çabasız bir şekilde büyüyen, çocuk gibi kalan insandan ne fayda?
Gençken çalışmazsan, yaşlılığında rahatlığı nereden bulacaksın?) (Kunanbayev, 1995)*

Abay'ın bu düşünceleri, yaşlılığın değerli olabilmesi için gençliğin verimli geçirilmesi gerektiğine dair güçlü bir ahlaki çerçeve sunar. Ona göre yaşlılık, sadece yaş almak değil; geçmişle yüzleşme ve ruhsal bir terakki dönemidir. Ancak bu terakki, gençken ilim, emek ve ahlaka dayalı bir hayat yaşamış olmayı gerektirir.

Bu anlayış, Abay'ın şahsi yaşamıyla da uyumludur. Onun ileri yaşlarında yazdığı Kara

Sözler, felsefi yoğunluğu ve ahlaki kaygısıyla dikkat çeker. Mustafa Hopaç'a göre Abay'ın son 20 yılı, hem düşünsel hem de edebi anlamda en verimli dönemidir. Bu dönemde kaleme aldığı metinler, Kazak aydınlanmasının temel felsefi altyapısını oluşturur ve bireyin içsel gelişimini merkeze alır (Hopaç, 2013: 1–2).

Bununla birlikte, yaşlılık Abay için yalnızca geçmişin muhasebesi değil, aynı zamanda topluma yönelik bir çağrının da aracıdır. 45. Söz'de insanın "tam" bir birey olabilmesi için sadece akıl değil, kalp ve iradeyi de birleştirmesi gerektiğini ifade eder. Bu, yaşla gelen tecrübelerin bilgiyle birleşerek hikmete ulaşması gerektiğini anlatır:

*"Ақыл, қайрат, жүректі бірдей ұста,
Сонда толық боласың елден бөлек."*

*(Akıl, irade ve kalbi birlikte tut;
O zaman tam bir insan olursun, halktan ayrılırsın.)* (Kunanbayev, 1995: 156)

Abay'a göre ideal yaşlılık, sadece geçmişin değil, hâlâ devam eden ahlaki mücadelenin de bir parçasıdır. Yaşlı birey, toplumun rehberi olmalı; geçmişten süzdüğü bilgeliği genç kuşaklara aktarmalıdır.

3. Gençlik ve Yaşlılık Arasında Düşünsel Denge

Abay Kunanbayev'in düşünce dünyasında gençlik ve yaşlılık, birbirinden kopuk ya da çatışmalı değil; insanın kemâle erme sürecinde birbirini tamamlayan iki evredir. Ona göre insan, gençlikte ilim, emek ve ahlakla temellenmeli; yaşlılıkta ise bu temeller üzerine muhasebe ve hikmetle inşa edilen bir içsel olgunluğa ulaşmalıdır. Bu yaklaşım, Abay'ın "tam insan" idealinin yaş evrelerine yayılmış bir şekilde inşa edildiğini gösterir.

Abay, Kara Sözler'in 45. Söz'ünde insanın üç temel kuvveti olan akıl, irade (gayret) ve kalbin birlikte çalışması gerektiğini vurgular. Bu denge, sadece bireysel bir erdem değil, aynı zamanda yaşamın her dönemine ait bir ahlaki dengeyi ifade eder:

*"Ақыл, қайрат, жүректі бірдей ұста,
Сонда толық боласың елден бөлек.
Жеке-жеке біреуі жарытпайды,
Жол да жоқ жарыместі жақсы демек."*

*(Akıl, irade ve kalbi birlikte tut,
O zaman tam bir insan olursun, halktan ayrılırsın.
Biri tek başına yetmez,
Yarım akıllıyı iyi saymak olmaz.)* (Kunanbayev, 1995)

Bu sözler, gençlikteki bilgi ve çabanın, yaşlılıkta anlam ve vicdanla bütünleşmesini zorunlu kılar. Gençlikte sadece bilgiyle donanmak, ama onu kalp ve iradeyle desteklememek; yaşlılıkta hikmet yerine boş pişmanlıklara gömülmekle sonuçlanabilir. Bu bağlamda Abay, insana hem gençliğinde inşa, hem yaşlılığında derinleşme sorumluluğu yükler.

Abay'ın bu düşünsel bütünlüğü, aynı zamanda onun Kazak halkına yüklediği tarihsel ve kültürel misyona da bağlanır. Ona göre bir milletin geleceği gençliğin eğitimiyle; ahlaki devamlılığı ise yaşlıların hikmetiyle mümkündür. Bu nedenle Abay, her iki evreye de hem bireysel hem toplumsal sorumluluklar atfeder. Suat Beylur'un da belirttiği gibi, Abay'ın modernleşme projesinde bireyin eğitimi, aile yapısı ve ahlaki gelişimi gençlikten itibaren şekillendirilmekte; yaşlılık ise bu süreçlerin vicdani değerlendirilmesi olarak görülmektedir (Beylur, 2023: 5–6).

Ayrıca Mustafa Hopaç, Abay'ın yaşlılık dönemine ait metinlerinde bireysel olgunlukla birlikte topluma rehberlik etme sorumluluğunu da ön plana çıkardığını vurgular. Hopaç'a göre, Abay'da yaşlılık sadece içe dönük bir sorgulama değil, aynı zamanda genç kuşaklara

aktarılan bir ahlaki mirastır (Hopaç, 2013: 2).

Bu çerçevede Abay'ın düşüncesinde gençlik ve yaşlılık birer biyolojik dönem olmaktan öte, birbirini tamamlayan ahlaki ve entelektüel süreçlerdir. Gençlikte öğrenilen bilgi ve değerler, yaşlılıkta içselleştirilerek bireyi "tam insan" idealine yaklaştırır. Abay'ın şiirlerinde ve düzyazılarında bu iki evre arasındaki geçiş, hayatın felsefi ve ahlaki yorumuna dönüşür.

Sonuç

Abay Kunanbayev'in edebi ve düşünsel dünyasında gençlik ve yaşlılık, insan yaşamının sadece doğal evreleri değil, aynı zamanda ahlaki ve zihinsel olgunluğun iki kutbunu temsil eder. Gençlik dönemi, potansiyelin harekete geçirildiği; bireyin karakterinin, bilgeliğinin ve topluma olan katkısının temellerinin atıldığı bir süreç olarak değerlendirilir. Bu dönemin ihmal edilmesi durumunda, bireyin ileriki yaşamında karşılaşılabilecek eksikliklerin yalnızca kişisel değil, toplumsal boyutlar taşıyacağı vurgulanır.

Yaşlılık ise, bireyin kendisiyle hesaplaştığı, geçmişini sorguladığı ve hayatın anlamına dair daha derin farkındalıklar geliştirdiği bir dönemdir. Bu süreç, sadece fiziki bir gerileme değil, aynı zamanda içsel bir yükselişin de imkânı olarak görülür. Ancak bu yükseliş, gençlikte edinilen bilgi, emek ve ahlaki değerlerin varlığıyla mümkündür. Abay'ın ortaya koyduğu bu anlayış, insanın ömrü boyunca süregelen bir inşa ve olgunlaşma sürecine dikkat çeker.

Gençlik ve yaşlılık arasında kurulan bu düşünsel denge, bireyin yaşamını anlamlı kılarken, toplumun kültürel devamlılığı ve ahlaki sürekliliği açısından da önemlidir. Abay'a göre, eğitilmiş bir gençlik ve hikmet sahibi bir yaşlılık, ideal toplumun temel taşlarıdır. Bu yönüyle Abay'ın eserleri yalnızca dönemin koşullarını değil, çağlar üstü bir insan tasavvurunu da yansıtmaktadır.

Sonuç olarak, Abay'ın gençlik ve yaşlılık temaları üzerinden geliştirdiği fikirler, bireyin hem kendini gerçekleştirmesine hem de toplumsal bir sorumluluk taşımasına hizmet eden bütüncül bir hayat felsefesine dayanmaktadır. Bu felsefe, bugünün insanı için de ahlaki bir rehberlik sunacak niteliktedir.

Kaynakça

Ayan, Ekrem (2017). *Bir Devrin Aynası Abay Kunanbay ve Kara Sözler*. Ankara, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi.

Beylur, S. (2023). Kazak Modernleşmesinin Habercisi Abay Kunanbayoğlu'nun Eserlerinde Eğitim, Din ve Aile. *İzmir Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 1–8.

Hopaç, M. (2013). Kazak Aydınlanmasında Abay Kunanbayev Düşüncelerinin Etkileri Üzerine Bir Deneme. *Akademik Bakış Dergisi*, 37, 1–3.

Kınacı Baran, C. (2022). İki Şair Babanın Gelecek Tasavvuru: Abay ve Abdirahman (Abiş) - Fikret ve Halûk. *Çukurova Üniversitesi Türkoğlu Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 686–710.

Kunanbayev, A. (1995). *Kara Sözder men Ölender [Kara Sözler ve Şiirler]*. Almatı, Jazuşı Baspası.

References

Ayan, E. (2017). *The mirror of an era: Abay Kunanbay and the "Kara Sözler"*. Ankara, Khoja Akhmet Yassawi International Turkish-Kazakh University.

Beylur, S. (2023). Education, religion and family in the works of Abay Kunanbayoğlu as a harbinger of Kazakh modernization. *Izmir Journal of Social Sciences*, 5(1), 1–8.

Hopaç, M. (2013). An essay on the effects of Abay Kunanbayev's ideas on Kazakh enlightenment. *Academic Review Journal*, 37, 1–3.

Kınacı Baran, C. (2022). The future vision of two poet fathers: Abay and Abdirahman (Abiş) – Fikret and Halûk. *Çukurova University Journal of Turkology Research*, 7(2), 686–710.

Kunanbayev, A. (1995). *Kara sözder men ölenler* [The “Kara Sözler” and poems]. Almaty, Jazuşı Publishing House.

Мұстафа Саид Арслан

Кастамону университети, Кастамону қаласы, Түркия.

(E-mail: msarslan@kastamonu.edu.tr)

Абай Құнанбайұлының өлеңдеріндегі жастар мен қарттық түсінігі: жеке және қоғамдық сын

Аңдатпа. Бұл мақала – қазіргі заманғы қазақ әдебиетінің негізін қалаушылардың бірі Абай Құнанбайұлының поэзиясы мен прозалық мәтіндерінде кездесетін жастық пен қарттық тақырыптарын жеке және қоғамдық деңгейде сын тұрғысынан зерделеуді мақсат етеді. Абайдың ойлау жүйесінде жастық – білімге, ерік-жігер мен адамгершілікке ие болуы тиіс әлеуетті кезең ретінде сипатталса, қарттық – өткеннің есебімен сабақтасқан даналық кезеңі ретінде ұғынылады. Ұлы Абдірахманға арналған өлеңдерінде Абай өзінің жас ұрпақ жайлы идеалын бейнелесе, «Қара сөздердегі» қарттық бейнелері ішкі жан толғанысы мен өкініш ұғымдарымен сипатталады. Зерттеуде Абайдың поэзиясы мен қара сөздеріндегі жастық пен қарттық кезеңдері арасындағы ой бірлігі, адамгершілік жауапкершілік пен жеке тұлғаның қалыптасу үдерісі тұрғысынан талданады. Бұл тақырыптық талдаулар Абайдың адам туралы түсінігін тек жеке даму емес, қоғамның қайта жаңғыруы тұрғысынан да айқындайды. Қорытындылай келе, Абайдың жастық пен қарттық туралы идеялары өз дәуірінен асып түсетін жалпыадамзаттық философияны ұсынады және тәрбиеленген жас пен дана қарттық арасында орнауы тиіс тепе-теңдікке назар аударады.

Түйін сөздер: Абай Құнанбайұлы, жастық, қарттық, Қара сөздер, қазақ әдебиеті, адамгершілік тұтастық

Mustafa Said ARSLAN

Kastamonu University, Kastamonu, Türkiye

(E-mail: msarslan@kastamonu.edu.tr)

Perceptions of Youth and Old Age in Abay Kunanbayev's Poetry: An Individual and Social Critique

Abstract. This study aims to examine the themes of youth and old age in the poems and prose works of Abay Kunanbayev, one of the founding figures of modern Kazakh literature, from both individual and social-critical perspectives. In Abay's intellectual framework, youth is depicted as a period filled with potential, which must be cultivated through knowledge, willpower, and morality; whereas old age is portrayed as a time of wisdom shaped by self-reflection and the reckoning of one's past. The poems written for his son Abdirahman reveal Abay's ideal concept of youth, while the portrayals of old age in *Kara Sözlər* (The Words of Edification) highlight introspection and a sense of regret. Drawing from Abay's poems and prose, the study analyzes the conceptual continuity between youth and old age in terms of moral responsibility and the individual's self-construction process. These thematic evaluations reveal Abay's understanding of the human being both in terms of personal development and collective transformation. Ultimately, Abay's reflections on youth and old age present a

universal philosophy of humanity, emphasizing the essential balance between an educated youth and a wise old age.

Keywords: Abay Kunanbayev, youth, old age, Kara Sözlär, Kazakh literature, moral integrity.

Yazar hakkında bilgi:

Mustafa Said ARSLAN – Filoloji Doktoru, Öğr. Gör., TÖMER, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0640-747X>

Автор туралы мәлімет:

Мұстафа Саид Арслан – филология ғылымдарының докторы, TÖMER оқытушысы, Кастамону университеті, Кастамону қ., Түркия. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0640-747X>

Information about authors:

Mustafa Said ARSLAN – Doctor of Philology, Lecturer TÖMER, Kastamonu University, Kastamonu, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0640-747X>

